

Te iti n totoko ibukin te Covid-19: I muin itinakim n te iti n totoko

Kanga tera ae ko na namakinna?	Tera ae e kona ni ibuobuoki	N ningai ae ena moan n reke aei
Marakin te tabo are e itinaki, te maraki n atu ao namakinan te kua ao bon te kua ae korakora ao man reitinako. Aikai bwai ake a ribotinaki bwa a reke imwui te iti aei.	Katoka te kunikai ae e maitoro ke e mwaimwai, ke te ice ae nangoaki iaon te tabo are e itinaki ma tai kamanna. Tai bubua te tabo are e itinaki ke n ringnga ni kabutia.	Inanon 6 nakon 24 te aoa
E kona ni maraki te mwatireti, namakinan te ang n aoraki, te mariri, te kabuebue ae e korakora, marakin te toma n rii ao e kona naba n reke te kani mumuta.	Motirawa ao kamaita te moi. A kona ni kabonganaki te Paracetamol ke ibuprofen, ma ana iraki aia kaetieti tan karao bwainaoraki. Kakaea buokam mai irouia tan kukua ngkana a rikirake korakoran kanikina aikai.	Inanon 6 nakon 48 te aoa

N aron bwainaoraki nako, e kona naba ni iai bwai aika a kona n riki aika aki kantaningaki nakoia tabeman i muin itinaki n te iti n totoko. Aio bon ana mwakuri te rabwata ni kaotia bwa e mwakuri te iti n totoko.

Tabewa bwai aika a kona n riki a bebete, ao aki teimaan ao ana aki tuka manga itinakim kaua ke n tukiko man bwai ake ko tataeneiai ni karaoi

Muin te iti n totoko kanga a kona riki n rereke i muin am kauoua ni iti.

A kona naba n reke n korakora muin te iti (allergic) ma e rangi n karako rekeia. Tan iti i Nutiran a ti n reireinaki aron tararuan baikai. Tabewa bwai ake a reke i muin te iti a kon n rota am kabuti kaa ke kabonganani mitin ni mwakuri. Ngkana arona bwa e reke aio, taiaoka maroro ma am tia kammwakuri.

Ngkana arona bwa ko namakini kanikina ake kanga ai aron te COVID-19, n aron te bekobeko ae e bou man aki totoki, te kabueubue ae korakora, ke bitakin namakinan am noo kangkang ke aroboi, tiku ni mwengam ao karaoa am tutuo ibukin te COVID-19.

Ngkana iai te bwai ae riki ae eaki kantaningaki nakoim man am iti n totoko ibukin te COVID-19, ena riai am tia iti n ribotinna nakon te Centre for Adverse Reaction Monitory (CARM).

Ko kona n ribotini bwai aika aki kantaningaki n reke iaon ana uebutiati (website) te CARM: otago.ac.nz/carm.

Ngkana ko aki koaua raoui ni kanikina ke a rikirake ni korakora taetae ma am taokita (GP) ke tarebonia Healthline on **0800 358 5453**.

Ngkana iai tabeiangam ibukin manom ke tanim taebonia I **111** ao kaongoia raoui are koa tia n itinaki n te iti n totoko ibukin te COVID-19 bwa aonga n tuoko raoui ao ni karekea aia reke ae eti ibukim.

Iti n totoko a buoka katanaia aomata ni kabane man aoraki aika a ewewe n aron te mitira ao te buru (flu)

Taetae ma am tia tararuai ibukin maurim n ongora raoui ngkana a bane ni koro itim ao a bane naba itia n totoko am utu.

Nakon health.govt.nz/immunisation ibukin riki rongorongu.

Ko riai n taininga uoua te wiki i muin am kauoua n iti n totoko ibukin te COVID-19 i mwain are ko itinaki riki n iti n totoko tabewa.